

Освіта

Галузевий е-дайджест проекту «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС)

Грудень 2016

Новини

Всеукраїнський урок місцевого самоврядування – крок до демократичного впровадження реформи децентралізації

6 грудня 2016 року в переддень відзначення Дня місцевого самоврядування в приміщенні Американського дому Асоціація міст України провела Всеукраїнський урок місцевого самоврядування. Спікерами заходу були Віцепрем'єр-міністр України Геннадій Зубко, Голова Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування Сергій Власенко та Виконавчий директор Асоціації міст України Мирослав Пітцик.

Захід був спрямований на підвищення іміджу місцевого самоврядування серед громадян, поширення ідей децентралізації та побудові діалогу між владою та учнями-старшокласниками з навчальних закладів усієї України. Адже саме зі шкільної молоді формується політично грамотне демократичне суспільство.

Урок проходив у веб-форматі. Під час трансляції зафіксовано 1151 перегляд. 259 сільських, селищних та міських шкіл із різних куточків України брали участь у заході, ставили запитання до спікерів. Понад 12 000 старшокласників долучились до перегляду. У залі були присутні учні навчальних закладів м. Києва, які звернулись до представників влади з пропозиціями щодо співпраці з Асоціаціями учнів України.

На адресу Асоціації міст України надішли подяки від навчальних закладів, що свідчить про необхідність проведення заходів, спрямованих на діалог представників влади та учнів. Це сприятиме розумінню державної політики школярами та потреб учнів владою.

Відеозапис Всеукраїнського уроку місцевого самоврядування доступний за посиланням:
<http://www.auc.org.ua/novyna/vseukrayinskyu-urok-miscevogo-samovryaduvannya-dyvytysya-videozapys>

Джерело: Центр аналізу та розробки законодавства Асоціації міст України

— Кабмін схвалив Концепцію реалізації державної політики у сфері реформування середньої освіти «Нова українська школа»

Рішення було прийнято на засіданні Уряду 14 грудня 2016 року (Розпорядження Кабінету Міністрів України № 988-р від 14.12.2016 «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року»).

Представляючи концепцію, Міністр освіти і науки Л.Гриневич зауважила, що наразі лише 10% батьків задоволені станом нинішньої школи, а також 15% вчителів, 8% директорів шкіл.

«При цьому ми маємо на ринку праці дуже складну ситуацію, коли у нас є фактично працевздатного населення всього трохи більше 16 мільйонів осіб і рівень зайнятості – 56%», – додала Міністр. Це пов'язано з неякісною освітою, яку надає сучасна школа.

Вона також зауважила, що згідно з останніми дослідженнями, саме змін у середній освіті хочуть 76% українців.

«І коли питають, де найбільш критична ситуація, знову вказують на середню освіту», – додала Гриневич.

Згідно з концепцією нової української школи, передбачається перехід на 12-річне навчання і старт нової української школи вже у 2018-2019 навчальному році.

Концепція передбачає перехід від школи знань до школи компетентностей.

«Це не означає, що в школі пропадуть знання. Знання зараз накопичуються з драматичною швидкістю – діти вже не йдуть в школу за знаннями, для цього є Інтернет, дуже багато різних ресурсів. Їх треба навчити, як ці знання використовувати, класифікувати, як відрізнити добро від зла і як знайти ті знання, які тобі потрібні для вирішення індивідуальної життєвої ситуації чи професійного виклику», – додала Лілія Гриневич.

Компетентності включають ядро знань, стійкі вміння та навички і цінності.

Їх у концепції 10: спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами, спілкування іноземними мовами, математична компетентність, основні компетентності в природничих науках і технологіях, інформаційно-цифрова компетентність та уміння вчитися впродовж життя.

А також – ініціативність і підприємливість, соціальна та громадська компетентність, обізнаність та самовираження у сфері культури, екологічна грамотність та здорове життя.

При цьому якраз останніх зі списку критично не вистачає українській школі, хоча саме вони дуже важливі для людини у XXI столітті.

Міністр також згадала про «5-10% тих найуспішніших дітей, які перемагають на всесвітніх олімпіадах».

«Ми можемо побудувати суспільство тільки через суспільство освіченого загалу. Тому що дуже часто ці 5-10% покидають країну, розбудовують економіку і стають кваліфікованими кадрами ті люди, які є в цілому в суспільстві. Тому нам треба дати можливість якісної освіти для всіх», – сказала міністр.

Гриневич також зауважила, що є «так звана ціна нездійснення реформи».

«І вона вже стає на поверхні. Це погіршення конкурентоспроможності нашої освіти, збереження тенденції до зниження якості всіх видів освіти, бо середня освіта охоплює найбільшу кількість людей, зниження якості людського капіталу, і втрата науково-технічного потенціалу держави», – додала Міністр.

Довідка.

Концепція «Нова українська школа» пройшла широке громадське обговорення, до якого долучилися представники всіх зацікавлених сторін – освітяни, батьки, експерти, роботодавці, представники професійних спільнот, громадські діячі, представники ОТГ тощо. Нагадуємо, що Асоціація міст України також долучалась до обговорення і надсилала офіційні висновки до проекту у серпні 2016 року. Концепція також ухвалена Колегією МОН.

Джерело: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249588903&cat_id=244276429

Новини міжнародного досвіду

28% світових витрат на навчання припадає на Америку, де проживає 4% дітей і молоді планети. Навчання у цій країні – одне з найдорожчих у світі, при цьому рівень грамотності її жителів становить 99%. У чому ж особливості системи освіти США, з якими проблемами стикаються випускники коледжів, та як розмір зарплатні американця залежить від його диплому?

Кількість шкіл у США: 132 656

71,5% – державні. Навчання безкоштовне. На одного вчителя припадає 16 учнів.

24,15% – приватні (80% із них – релігійні). Вартість навчання – від \$6000 до \$60 000 у рік (у середньому \$17 500). На одного вчителя — 11 учнів.

4,35% – чартерні. Їх фінансує держава, можуть залучати і приватних інвесторів. Навчання безкоштовне. Щоб стати учнем, необхідно перемогти в лотереї, яку для всіх проводять безкоштовно один раз у рік, або скласти іспити. На одного вчителя – 13 учнів.

\$12 000 у рік у середньому витрачає керівництво США на кожного учня, який безкоштовно вчиться у школі (у Нью-Йорку ~ \$20 000, в Юті ~ \$7000).

3% американських дітей здобувають освіту вдома. 66,3% батьків таких дітей мають щонайменше ступені бакалаврів і вище. 38,4% цих дітей учаться вдома через релігійні погляди, 8,9% – люди з інвалідністю.

Початкова школа (elementary school)

Обов'язкова освіта 0 – 5-ий класи. З 5-6 до 11-12 років

Програма нульового класу (kindergarten) мало відрізняється від preschool. У першому класі всі повинні вміти читати і писати твори. З третього класу починають складати тести з математики та англійської. У п'ятому додаються тести з соціальних і природничих наук.

Середня школа (middle school)

Обов'язкова освіта 6 – 8-ий класи. З 11-12 до 13-14 років

Обов'язкові дисципліни: англійська, математика, блоки соціальних і природничих наук, фізкультура. Додатково – 1-2 предмети на вибір. Закінчуючи школу, учні пишуть тести. Якщо в тесті на інтелектуальний розвиток набрано менше 70 балів зі 100, рекомендують навчання у професійній high school.

Старша школа (high school)

Обов'язкова освіта 9–12-ий класи. З 13-14 до 18-19 років

Старші школи бувають академічними, професійними і багатoproфільними. Закінчуючи школу, учні пишуть SAT (Академічний оцінювальний тест) і отримують High School Diploma. Результати SAT автоматично розсилають у виші штату. Вступних іспитів у ВНЗ нема. Талановиті студенти можуть отримати запрошення від різних закладів вищої освіти з гарантованою стипендією. Ті, хто покидає школу до 12-го класу, можуть написати спеціальний тест і отримати GED — General Educational Development. У 15 штатах навчання у школі можна припинити в 16 років за власним бажанням (в інших — у 17–18 років). До 16 років – тільки за наявності дозволу від батьків і вагомої причини (наприклад, народження дитини). З 14 років у США офіційно дозволяють працювати. Стати військовослужбовцем армії США без диплома про закінчення школи неможливо.

Середня спеціальна освіта

Необов'язкова освіта

Перший ступінь післяшкільного навчання – дворічний громадський коледж (community college) або професійно-технічна школа (technical school). Студент здобуває фах і ступінь Associate. Якщо він продовжить навчання в університеті, курси дворічного коледжу йому зарахують.

Коледж, університет

Необов'язкова освіта

Бакалавр (Bachelor's degree), 4 – 5 років

Перші два роки викладають загальні дисципліни. Студент обирає визначені курси, аби набрати необхідну кількість кредитів. Бали нараховують за відвідування занять, реферати чи курсові, написання тестів. У кінці кожного семестру студенти складають іспити і заліки. Щоб отримати ступінь, необхідно набрати 120 кредитів (credit hours). За статистикою, тільки 32% студентам державних вишів і 52% приватних на це вистачає чотирьох років.

Магістр (Master's degree), 1 – 3 роки

Передбачає більш глибоке вивчення предметів. У магістратурі пишуть наукові роботи, проводять

дослідження.

Доктор (Doctorate degree/PhD), 5 – 7 років

Найвищий ступінь вищої освіти США. Його присуджують після складення іспитів зі спеціальних дисциплін і захисту дисертації.

28% світових витрат на навчання припадає на США, де проживає 4% дітей і молоді планети. 28 американських вузів потрапили в топ-50 рейтингу The Times Higher Education World University Rankings 2014 – 2015. 60% студентів беруть кредити на навчання. Загальна сума боргу за кредитами на навчання станом на сьогодні становить більше трильйона доларів. 40 000 американців щороку отримують докторський ступінь. Це приблизно 9% від загальної кількості тих, хто навчається. 19% студентів-іноземців їдуть у США вивчати бізнес і менеджмент, 17% – інженерні науки, 12% – математичні, а 8% – природничі.

66% із тих, хто не закінчив 12 класів, не працюють. 84% із них отримують допомогу від держави. 75% злочинів скоюють ті, хто покинув школу раніше 12-го класу і не склав тест GED. 60% афроамериканців передчасно залишають школу тому, що потрапляють за ґрати. До речі, у в'язницях Америки можна здобути майже будь-яку освіту завдяки онлайн-університетам.

Середньорічний заробіток у США (доларів у рік):

- 100 000 – доктори наук;
- 60 000 – зі ступенем магістра;
- 47 000 – зі ступенем бакалавра;
- 30 000 – зі ступенем Associate (середня спеціальна освіта);
- 23 000 – у тих, хто закінчив тільки школу;
- 18 000 – у тих, хто отримав GED;
- 10 000 – у тих, хто не отримав GED.

Джерело: <http://studway.com.ua/sistema-osviti-ssha/>

Законодавство

Уряд схвалив методичні рекомендації щодо формування регіонального замовлення на підготовку фахівців у сфері професійно-технічної освіти

Розпорядженням Кабінету Міністрів України 994-р від 14.12.2016 року Уряд схвалив методичні рекомендації щодо формування регіонального замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів. Оскільки поняття державне замовлення як таке, що забезпечує фінансування підготовки робітничих кадрів із державного бюджету, змінюється на регіональне, що має забезпечити підготовку фахівців у закладах професійно-технічної освіти за кошти місцевих бюджетів (обласного рівня та міст-обласних центрів).

Методичні рекомендації розроблені з метою забезпечення єдиного підходу до формування регіонального замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів, а також визначення шляхів взаємодії місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій.

Відповідно до зазначеного вище документа, регіональне замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів – засіб регулювання задоволення потреб економіки регіону та суспільства у кваліфікованих кадрах, забезпечення конституційного права громадян на здобуття освіти відповідно до їх покликань, інтересів та здібностей.

У затвердженому регіональному замовленні відтепер визначається перелік навчальних закладів, обсяги прийому та випуску фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями на плановий рік, прогнозні загальні обсяги натуральних показників регіонального замовлення на бюджетні періоди, що настають за плановим роком.

Джерело: Центр аналізу та розробки законодавства Асоціації міст України

Консультації

? В об'єднаній громаді постала необхідність у створенні органу управління освітою. Чи може бути створений відділ освіти міської ради без статусу юридичної особи?

! Відповідно до пункту 5 частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до виключної компетенції сільських, селищних, міських рад належить затвердження за пропозицією сільського, селищного, міського голови структури виконавчих органів ради, загальної чисельності апарату ради та її виконавчих органів відповідно до типових штатів, затверджених Кабінетом Міністрів України, витрат на їх утримання. Отже, рішення про створення відділу освіти приймає міська рада.

Відповідно до статті 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить управління закладами освіти. Однією із функцій управління навчальними закладами є розподіл освітньої субвенції. Згідно з абзацом другим пункту 2 Порядку та умов надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 року № 16, розпорядниками субвенції за місцевими бюджетами є структурні підрозділи з питань освіти і науки, які визначаються рішенням відповідної місцевої ради про такий бюджет, згідно із законодавством. Тобто розпорядник повинен мати статус юридичної особи.

Отже, відділ освіти створюється за рішенням міської ради, а статус юридичної особи повинен мати розпорядник коштів освітньої субвенції, якого визначає міська рада. Зокрема це може бути і виконавчий комітет міської ради, до складу якого входить відділ освіти без статусу юридичної особи.

Джерело: Центр аналізу та розробки законодавства Асоціації міст України

Коментарі експертів

Тетяна Вакуленко: Розвиток критичного мислення для української школи – поки що перспектива!

В українських школах приділяють недостатньо уваги критичному читанню, оскільки критичне мислення поки що не увійшло до освітньої практики країни в належній мірі.

Про це в інтерв'ю DT.UA заявила начальник Відділу досліджень і аналітики Українського центру оцінювання якості освіти (УЦОЯО) Тетяна Вакуленко.

Чиновниця припустила, що українські школярі, які наступного року візьмуть участь у авторитетному міжнародному порівняльному дослідженні якості освіти PISA (Programme for International Student Assessment), можуть зіткнутися з труднощами в цій галузі.

«Критичному читанню в наших школах приділяється недостатня увага, бо критичні міркування ще не увійшли в освітню практику в такій мірі, в якій мали б увійти. У PISA справді є дуже цікаві і дуже важливі для сучасної людини завдання, як, наприклад, заповнення анкети при пошуку роботи, прочитання матеріалів дискусії між двома спеціалістами-науковцями і висловлення власних міркувань стосовно цієї дискусії (хто з них, на твою думку, правий і чому). Має бути розуміння, що на дискусійні запитання немає абсолютно правильної відповіді, що не все складається з чорного і білого», – наголосила представниця УЦОЯО.

Джерело: http://24tv.ua/ekspert_rozpovila_chogo_brakuye_ukrayinskim_shkolam_n761634

